

Şiddete Başvurmama İlkesi ve Pasifizm Fikrinin Çöküşü

Şiddete başvurmama Avrupa Yeşilleri'nin temel ilkelerinden biridir. Ancak bu ilkenin pasifizm olarak anlaşılması Avrupa Yeşilleri'nin güvenlik politikasında ihmalkar davranmasına ve iç çatışmalara yol açtı. Yeni bir güvenlik anlayışını tartışırken şiddete başvurmama ilkesinden yana olmalı ve onu çiğneyenlere karşı mücadele etmeliyiz.

Modern Avrupa'nın ilk pasifist hareketlerinden biri Polonya'da doğmuştu. 16. yüzyıl Protestanlığının radikal bir kolu olan Polonyalı Kardeşler, kılıç taşımayı ve devletin silah çağrılarına uymayarak şiddeti reddediyordu. Bununla birlikte bu pasifist hareket, eski Polonya Krallığı'nın savaşlarla boğuşan doğu kesiminde destekçi bulamazken yalnızca silahlı çatışmalarla tehdit edilmeyen batı kesiminde popülerlik kazanabilmişti. 1571'de Yunan mülteci Jacobus Palaeologus Polonya'ya vardığında, Polonyalı Kardeşler'in pasifizmini saçma ve o dönemin şartlarına uygun olmadığı gerekçesiyle sert bir şekilde eleştirmişti. Ancak Palaeologus, mantıksal argümanlardan çok, topluluğun ilkelerini sorgulayarak topluma zarar verdiği yönünde cevaplar almıştı.

Son yıllarda, Genç Avrupa Yeşilleri etkinliklerinde, Rus emperyalizmini tecrübe etmiş Doğu Avrupa'dan gelen insanlar, söz konusu Yunan düşünür gibi hissediyorlardı. Batılı Yeşillerin pasifist siyasi programları ya da çatışmanın artmasından duydukları endişeleri nedeniyle Ukrayna'ya silah gönderilmesine karşı çıkması bizim için saçmaydı. Bizim için pasifizm, yalnızca güvenli Batı'dan gelenlerin paylaştığı, gerçeklerle yüzleşmekten kaçınan, savunulamaz bir konumdu. Özellikle Rusya'nın Ukrayna'yı geniş çaplı işgalinden sonra, Ukrayna'ya silah gönderilmesine karşı çıkan tüm siyasi platformlar modası geçmiş ve aktif olarak zarar veren kurumlar halini almıştı.

Programları değiştirme ihtiyacı

Siyasi programlarımızdan bazılarının yeni küresel zorluklarla yüzleşmeye yeterli olmadığı gerçeği, bizim için üzerinde düşünmemiz gereken bir durum, ancak daha da önemlisi bunu, manifestolarımızı düzeltmek ve onları daha güncel hale getirmek ilginç bir meydan okuma olarak kabul etmeliyiz. Polonya'da Ostra Zieleń'in, ilkelerinden biri "Pozitif Barış" olan siyasi manifestosu, Şubat 2022'den bu yana "Hemen Ukrayna'ya Silah Gönderin!" ya da "Hava Sahasını Kapatın!" sloganlarıyla gösteri yapmamıza engel olmadı. Hatta bu durum, organizasyonumuz ve Polonya'daki Yeşil hareket için oldukça faydalı olan yeni programımız üzerinde çalışmamızı hızlandırdı.

Doğu Avrupa'da, orduya ve şiddete başvurmamaya dair yaklaşımlarda değişiklik zaten komünizmin çöküşünden sonra gerçekleşti. Bunun öncesinde, zorunlu askerliği reddetmek veya askeri kayıtları yakmak, otoriter hükümetlere karşı pasif direnişin bilinen taktikleriydi. Ancak komünizmin çöküşünden sonra ordu, Sovyet emperyalizminin elinde bir araç olmaktan çıkarak demokratik ülkelerde güvenliğin garantörü haline geldi. Bu nedenle pasifizm, 1990'lardan bu yana anlamını yitirdi ve hiçbir önemli siyasi kurum tarafından desteklenmedi.

Şiddete başvurmama hala güncel

Ancak bu, Yeşil ideolojinin temellerinden biri olan şiddete başvurmama ilkesinin de aynı sonu paylaştığı anlamına gelmiyor. Yeşiller tarafından tanımlanan şiddete başvurmama, militarizme karşı çıktığı ve güvenlik ve barış inşasının diğer yönlerine de odaklanılmasını önerdiği için yirminci yüzyılın ikinci yarısında yaşanan zorluklara oldukça uygundu. Şiddete başvurmama, güvenliğin yalnızca askeri terimlerle tanımlanamayacağını anlatıyordu. Bu nedenle ekonomik, çevresel, sosyal ve diğer faktörler gibi diğer hususların da dikkate alınması gerektiğini belirtiyordu. Ancak Yeşillerin savundukları, ordunun veya savunma ittifaklarının lağvedilmesi yönündeki pasifist bir çağrıdan veya savunma politikalarının

tamamen göz ardı edilmesinden çok uzaktı. Üstelik, Avrupa Yeşilleri Şartı daha az askeri müdahaleyi savunsa da, gerektiğinde bunlara izin veriyordu: "Yeşiller, uluslararası toplumun askeri müdahalelere son çare olarak başvurabileceğini kabul etmektedir. Sivillere karşı kitlesel şiddet tehdidinin olduğu durumlarda, barış gücü kapsamında askeri güçlerin konuşlandırılması caydırıcı olması açısından kabul edilebilirdir. Önleyici tedbirler başarısız olduğunda silahlı müdahale gerekli olabilir". Uluslararası toplum da 1990'larda yaşanan Bosna ve Ruanda soykırımlarından sonra, benzer suçların bir daha meydana gelmesine izin vermemek için koruma sorumluluğu (R2P) kavramını uygulamaya koydu. Bu kavram, başta BM olmak üzere uluslararası kuruluşların zayıflığı nedeniyle beklentileri karşılamasa da uluslararası güvenlikte bir paradigma değişimini simgeliyordu.

Dolayısıyla, uluslararası ilkeler ve Yeşil ilkeler göz önünde bulundurulduğunda, Ukrayna'ya silah gönderilmesi çağrısında bulunup bulunmamamız gerektiği konusunda tartışmaya gerek bile yok. Mağdurun kendini savunma kabiliyetinden yoksun bırakılması, şiddet kullanarak hedeflere ulaşmayı daha da kolaylaştırır. Bununla ilgili anlaşmazlık değerlerimizden değil, Avrupa Yeşil Hareketi'nde hiçbir zaman kabul etmediğimiz bazı pasifist eğilimlerden kaynaklanabilir. Üstelik özellikle genç Yeşiller olarak daha da radikal olmamız gerektiğine ve savaşın ilk aylarındaki "Hava Sahasını Kapatın" çağrısının doğru olduğuna inanıyorum.

Yerine getirilemeyen tartışma ihtiyacı

Barışı garanti altına almanın tek yolu olarak militarizme karşı çıkma görüşünün somut sonuçları oldu: AB'nin askeri harcamaları 1960'ta GSYİH'nin %3,8'i iken bu oran 1993'te %2,03'e düştü. AB ülkelerinin aşırı askerleşmesi artık bir sorun değildi. Bu süreçte ortaya çıkan sorunlar Avrupa Yeşilleri tarafından 1994 manifestosunda da dile getirilmişti: Baltık ülkelerinde devam eden Rus askeri varlığının oluşturduğu tehdit ve AB'nin Balkanlarda ve Kafkasya'daki çatışmalar sırasında herhangi bir barış inşası gerçekleştirememesi gibi. Buna rağmen anti-militarist talepler artmaya devam etti ve güvenlik politikalarına ilişkin bölümlerin uzunluğu azaldı. Doğu Avrupa ülkelerinde güvenlik politikası hayati önem taşıırken, Yeşiller Hareketi'nde bu konuda tartışmaya yer yoktu.

"Avrupa Güvenliğine İlişkin Yeşil Perspektifler" çalışma toplantısı, pan-Avrupa Genç Yeşiller hareketinde güvenlik ve savunma konularına daha geniş bir bakış açısı getirmek için bu yöndeki ilk fırsattı. "Bu yöndeki ilk fırsat" genellikle kulağa çok hoş geliyor ama bu durumda böyle bir alanın daha önce başka etkinlikler sırasında veya çevrimiçi olarak düzenlenmiş olması gerekirdi. O zaman bu toplantı sadece çalışmalara başlanması ve temel ilkeler üzerinde mutabakata varılması ile değil, güvenliğe ilişkin iyi bir siyasi programın ortaya konulabilmesi ile ilgili olabilirdi. Daha sonra bahsedeceğim sonuçlarımız prensip olarak şiddete başvurmama ilkesine uygundu. Ancak öncelikle Avrupa Yeşillerinin Suriye'deki iç savaşa ve Rusya'nın Doğu Ukrayna'ya yönelik saldırganlığına yönelik politikaları bağlamında güvenlik politikası alanındaki ihmallerin nedenlerine ve sonuçlarına bakalım.

Avrupa Genç Yeşiller Federasyonu (FYEG), Esad rejiminin suçlarına ilişkin hiçbir karar yayınlamadı; Mart 2018'de (Esad'ın suçlarından ve Rusya'nın katılımından bahsetmeden) Rif Dimashq saldırısının sivil kurbanlarıyla gerçekleştirilen dayanışma eylemiyle ilgili yalnızca bir kez paylaşım yaptı. Avrupa Yeşiller Partisi (EGP), 2017'de (savaşın altıncı yılı ve Rusya'nın doğrudan askeri müdahalesinin ikinci yılı) Suriye konusunda iyi bir karar aldı. Bu karar, yalnızca Esad rejimini, Rusya'nın müdahalesini kınamakla ve AB'nin Suriye'deki çatışmalara yönelik politikasındaki hatalara dikkat çekmekle kalmadı, aynı zamanda (şu anda olmasa da) diktatörün silahla devrilmesinde Batılı ülkelerin şiddete başvurmama prensibi gereği yardımından da bahsetti. Ancak 2018'de Batı liderliğindeki koalisyon Esad rejiminin kimyasal silah fabrikasını vurduğunda, EGP eşbaşkanları bunu kınadı ve Rusya'ya baskı uygulanmasını ve bölgeye silah satışının durdurulmasını savundu. Böyle bir çağrı, uluslararası toplumun Esad rejiminin suçlarına karşı her türlü askeri muhalefetini kınadığı ve böylece politikalarını şiddet yoluyla uygulamaya devam etmesine izin verdiği için şiddete başvurmama ilkesi ile taban tabana zıttı.

Ayrıca 2022'den önce FYEG'in Rusya'nın Ukrayna'yı işgaliyle ilgili bir kararı yoktu ve Euromaidan hakkında sadece "Ukrayna içerisindeki ve dışarıdaki tüm taraflara sakin kalmaları ve durumu sakinleştirmeleri çağrısında bulunan" bir açıklama vardı, ayrıca ihtiyacımız olan şeyin "diyalog, barış ve uzlaşma" olduğunu vurgulamaktaydı. EGP, 2014, 2017 ve 2018'de çeşitli kararlar alarak yine çok daha iyi bir iş çıkardı. Yine,

tehdidi yani Rus saldırganlığını doğru bir şekilde tespit ettiler. Aynı zamanda yaptırımlar ve fosil yakıtları terk etmenin hızlandırılması gibi Avrupa politikasında yaşanması gereken değişiklikleri de tanımladılar. Ancak bu kararların hiçbiri, Ukrayna'ya silah tedariki de dahil olmak üzere askeri destek çağrısı içermiyordu ki bu da şiddete başvurmama ilkesi ile uyumlu değildi çünkü Rusya'nın politikası tamamen şiddete dayanıyordu.

İlkelere dönüş

Son iki yılda Batı Avrupa Yeşilleri'nin (tüm Batı Avrupa ülkelerindeki) Ukrayna'ya askeri yardım konusunda net bir destek vermemesi, hareket içinde birçok çatışmaya neden oldu. İlkelerimizi savunan ve onlar için mücadele edenler bizlerken, bu böyle olmamalı. Çevreye karşı sorumluluk, özgürlük, adalet veya çeşitlilik ilkeleri çiğnendiğinde pasif durmayız. Şiddete başvurmama ilkesi konusunda da aynısını yapmamız gerekiyor. İnsan hakları çiğnendiğinde ve siyasi amaçlara şiddet yoluyla ulaşıldığında, uyumlu araçlar kullanarak, bazen askeri araçları da kullanarak buna karşı çıkmalıyız.

"Avrupa Güvenliğine İlişkin Yeşil Perspektifler" projesi, tabandan gelen aktivistlerin şiddete başvurmama ilkesini anladığını kanıtladı. Avrupa Yeşillerinin rolü artık siyasi belgeleri ve politikaları gözden geçirmek ve Avrupa Yeşil Şartı'ndaki diğer ilkeleri savundukları gibi bu ilkeyi de AB kurumlarında savunmak için her adımı atmak olmalı.

Yazan, Igor Skórzybót